

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	24 februari 2026	n.v.t.

Onderwerp

Brief netbeheerders collectieve aanvraag transportcapaciteit

Advies

1. Vast te stellen de brief aan netbeheerders met de collectieve aanvraag transportcapaciteit woningbouw, warmteprojecten, en de mobiliteitsopgave voor provincie Zuid-Holland in het kader van het herziene Autoriteit Consument & Markt (ACM) prioriteringskader, inclusief bijlagen met capaciteitsvraag voor de warmte- en mobiliteitsopgave.
2. Vast te stellen de brieven aan alle Zuid-Hollandse colleges van burgemeester en wethouders waarmee zij op de hoogte worden gesteld van de brief aan de netbeheerders.
3. Vast te stellen de brieven aan Aedes, Bouwend Nederland en Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM), waarmee zij op de hoogte worden gesteld van de brief aan de netbeheerders.
4. Vast te stellen de brief van Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS), waarmee zij op de hoogte worden gesteld van de brief aan de netbeheerders.
5. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de brief netbeheerders collectieve aanvraag transportcapaciteit.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- In de GS-brief aan PS een juridische aanpassing door te voeren.
- Een controle te doen of in de brieven geen prioritering vanuit de provincie is opgenomen.
- In de brief aan de netbeheerder op pagina 2 te verduidelijken wat er onder de mobiliteitsopgave valt.

Bijlagen

- GS brief aan PS - brief aan netbeheerders collectieve aanvraag transportcapaciteit
- 2- Brief Netbeheerders - Collectieve aanvraag transportcapaciteit woningbouw provincie Zuid-Holland
- 3- BW brief ter informatie Collectieve aanvraag transportcapaciteit woningbouw provincie Zuid-Holland
- 4- Partners Brief ter informatie Collectieve aanvraag transportcapaciteit woningbouw provincie Zuid-Holland
- Capaciteitsaanvraag pMIEK Warmteprojecten
- Capaciteitsaanvraag Mobiliteitsopgave

1 Toelichting voor het College

Netcongestie en ACM prioriteringskader

Oorspronkelijk werden aanvragen voor een netaansluiting voor kleinverbruikers zoals wonen, scholen en laadpalen op volgorde van binnenkomst (FCFS- First Come First Serve) behandeld en was aansluiting gegarandeerd bij wet. Met de ingang van het herziene ACM-prioriteringskader op 1-1-2026 zal dit veranderen:

Overgangsperiode tot 1 juli 2026:

Tot 1 juli a.s. kunnen kleinverbruikers nog een aansluiting aanvragen volgens de oude methode en krijgen zij bij de juiste bewijslast (huisnummerbesluit en vergunning) een aansluiting. In de brief aan de colleges van Burgemeester en Wethouders worden opgeroepen tot versneld aanvragen waar mogelijk in deze periode om ontwikkelingen zoveel mogelijk doorgang te geven.

1 juli 2026 tot 1 januari 2027:

In deze periode wordt de gereserveerde ruimte voor kleinverbruik stapsgewijs vrijgegeven voor alle aanvragers. Voor Wonen wordt momenteel een methode *Eerder aanvragen* uitgewerkt, die op een later moment in deze periode moet ingaan. Deze methode geeft woningbouw de kans om al eerder in het planproces een aansluiting te vragen. Het risico is dat in een aantal gebieden de beschikbare ruimte op het moment dat de nieuwe methode ingaat al (deels) vergeven is.

Vanaf 1 januari 2027:

De planning is dat op dat moment het herziene ACM-prioriteringskader volledig ingaat en alle resterende restruimte volgens het nieuwe kader wordt verdeeld.

Dit kader wordt het komende jaar stapsgewijs ingevoerd. Schaarse netruimte wordt steeds meer verdeeld via maatschappelijke prioriteit: (1) congestieverzachters, die net kunnen ontlasten met bijvoorbeeld flexibele batterijen, (2), veiligheid zoals ziekenhuizen en politie, (3) basisbehoeften waaronder wonen en warmtenetten, en daarbinnen (en daarna) op volgorde van binnenkomst (FCFS). De meeste bedrijven en industrie, maar ook laadpalen, vallen niet in een prioritaire categorie en komen dus achter in de wachtrij. In de huidige situatie, waarin veel gebieden in Zuid-Holland in netcongestie zitten en de beschikbare ruimte op het net beperkt is, heeft dit verstrekken gevolgen voor een breed scala aan opgaven binnen de provincie: ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, warmtenetten en mobiliteit (publieke laadinfrastructuur en mobiliteits-infrastructuur in de openbare ruimte) kunnen allemaal flinke vertragingen krijgen, evenals werklocaties en nieuwe (weg)infrastructuur.

Eerste aanzet impactanalyse

Zonder congestiemaatregelen is in het overgrote deel van de congestiegebieden in Zuid-Holland geen ruimte meer over als gevolg van congestie op het net van Tennet, het hoofdnetwerk. In aanloop naar 1 januari 2027 komen dus hoogstwaarschijnlijk al steeds meer partijen in Zuid-Holland in de wachtrij. De netbeheerders (Stedin, Liander en Westland Infra) geven aan dat vanaf 1 januari 2027 waarschijnlijk alle restcapaciteit vergeven zal zijn. Dit is met congestiemaatregelen, namelijk het (langer) aanzetten van gascentrales en/of batterijsystemen op netniveau, gedeeltelijk op te lossen. Deze maatregelen hebben aanzienlijke maatschappelijke kosten. Met deze oplossingen kan naar verwachting een groot deel van de geprioriteerde aanvragen aangesloten worden, met uitzondering van een deel van categorie 3, waaronder mogelijk een deel van de woningbouwopgave.

Naar verwachting kan een groot deel van de bedrijven, die niet zijn geprioriteerd, niet worden aangesloten tot de uitbreiding van het net is gerealiseerd (ca. 2035), tenzij verdergaande congestiemaatregelen worden gerealiseerd.

Doel van de brief aan netbeheerders

Doel is om als provincie het initiatief te nemen om een brief te sturen naar de netbeheerders, waarin de opgave van Wonen, Warmtesystemen en Mobiliteit voor de komende jaren wordt 'aangevraagd'. Er kunnen meer brieven volgen voor andere opgaven. De brief wordt geschreven in afwachting op de werkwijze 'Eerder aanvragen' en ziet mogelijk ook toe dat woningbouwprojecten, warmte- en laadsystemen in de gehele provincie zonder volgorde op de wachtlijst worden geplaatst. Concreet adviseren wij deze stap om twee redenen: Ten eerste worden vanaf 1 juli 2026 woningbouw aanvragen op volgorde van ontvangst in behandeling genomen. Netbeheerders kunnen geen (andere) voorkeursvolgorde hanteren. Dit kan tot gevolg hebben dat gemeenten en projectontwikkelaars elkaar moeten gaan beconcurreren voor aansluitingen. Dat is een onwenselijke situatie. De provincie wil juist zorgen dat alle woningbouwplannen, die zijn opgenomen in het regionale woningbouwprogramma, bij de netbeheerders als integraal pakket wordt aangeleverd.

De tweede reden is dat er op het moment onduidelijkheid is over het moment waarop de werkwijze 'Eerder aanvragen' wordt geïmplementeerd. Hierdoor kan mogelijk de situatie ontstaan dat woningbouw pas later een aanvraag kan doen ten opzichte van andere aanvragers in categorie 3. Die mogelijke situatie willen wij met deze collectieve aanvraag voorkomen.

Doel van de brief aan gemeenten

Doel van de brief aan de gemeenten is om hen op te roepen om zo spoedig mogelijk de gemeentelijke huisnummerbesluiten te nemen en concrete aanvragen bij de netbeheerders in te dienen. Wij zien voor onszelf een verantwoordelijkheid om de netbeheerders te wijzen op de benodigde capaciteit op de iets langere termijn.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

De provinciale aanpak van netcongestie valt onder beleidsopgave 3.1.5. Duurzaam Energiesysteem. Op dit moment geen financiële consequenties, mogelijk ontstaat er een beperkte capaciteitsvraag als het voorstel leidt tot een versterking van de provinciale rol in het prioriteringsproces (verwachting 0 -2 fte, gedekt uit rijksmiddelen).

Juridisch kader

Er wordt geen juridische verplichting aangegaan.

Ondanks dat het nieuwe prioriteringskader voor kleinverbruik pas op 1 juli 2026 ingaat, bestaat er een kans dat de brief juridisch wordt bestempeld als officiële aanvraag, omdat het prioriteringskader al op 1 januari 2026 in werking is getreden. Dit is één van de redenen dat wordt

voorgesteld om de brief met enige snelheid te versturen, omdat dit voor andere aanvragen vanaf 1 januari ook geldt.

2 Voorafgaande besluitvorming

Deze activiteiten vallen binnen het Uitvoeringsprogramma Samenwerking op Energie-Infrastructuur 2.0 (2026-2028), dat op 10 januari 2026 in GS is vastgesteld. In de Energieraad van 28 november 2025 is afgesproken concrete maatregelen te treffen om netcongestie zoveel mogelijk te voorkomen, dit wordt in een plan van aanpak in de komende Energieraad (6 maart 2026) besproken. In de Energieraad zitten netbeheerders, vertegenwoordiging van de RES-regio's, Gasunie, Warmteling en het ministerie van KGG.

Eerste aanzet impactanalyse

Zonder congestiemaatregelen is in het overgrote deel van de congestiegebieden in Zuid-Holland geen ruimte meer over als gevolg van congestie op het net van Tennet. In aanloop naar 1 januari 2027 komen dus hoogstwaarschijnlijk al steeds meer partijen in de wachtrij. De netbeheerders geven aan dat vanaf 1 januari 2027 ALLE restcapaciteit vergeven zal zijn. Dit is met congestiemaatregelen, namelijk het (langer) aanzetten van gascentrales en/of batterijsystemen op netniveau, relatief snel op te lossen. Deze maatregelen hebben aanzienlijke maatschappelijke kosten. Met deze oplossingen kan naar verwachting een groot deel van de geprioriteerde aanvragen aangesloten worden, met uitzondering van een deel van categorie 3, waaronder mogelijk een deel van de woningbouwopgave. Naar verwachting kan een groot deel van de bedrijven, die niet zijn geprioriteerd, niet worden aangesloten tot de uitbreiding van het net is gerealiseerd (ca. 2035), tenzij verdergaande congestiemaatregelen worden gerealiseerd.

Netcongestie is één van de woningbouwvoorwaarden (voorheen kritische succesfactoren) die, naast o.a. stikstof, onrendabele toppen en mobiliteit, is opgenomen als voorwaardelijk in de gesloten woondeals in 2022, geactualiseerd in 2023. In de Samenwerkingsafspraken van de provincie met het Rijk voor het uitvoeren van de woondeals 2030 staat opgenomen dat bij het niet wegnemen van deze knelpunten "In de optelsom van alle randvoorwaarden schat het college van GS in dat het uiterste scenario dan mogelijk maar 103.500 woningen kunnen worden gebouwd", in plaats van de 247.896 woningen.

3 Proces

Totstandkoming van de brief

De conceptbrief is opgesteld in samenwerkingsverband van de teams Energiesysteem, Wonen, Warmte en Schone Mobiliteit. De brief is op ambtelijk niveau besproken met gemeenten en regio's, in ambtelijke vooroverleggen van de Energieraad. In gesprekken op ambtelijk niveau geven gemeenten aan een rol te zien voor de provincie in het samen optrekken op het gebied van het prioriteringskader, om te voorkomen dat op lokaal niveau gemeenten en projectontwikkelaars met elkaar gaan concurreren om als eerste een aanvraag te doen. De brief is een eerste invulling van die rol. Wel geven gemeenten aan dat zij ook onderling, bijvoorbeeld in de regio, al gesprekken hebben lopen rondom de prioritering van woningbouwplannen. Het is niet de wens dat de provincie het proces van prioriteren gaat overnemen zonder samenspraak met lokale overheden.

De netbeheerders zijn op de hoogte van dit initiatief en zijn hier overwegend positief over, omdat het hen ook vroegtijdig inzicht geeft in de aangevraagde netcapaciteit die ze kunnen verwachten.

Kortweg: Stedin adviseert zeer sterk om deze brief te sturen, voor Westland Infra is het niet per se nodig, mede vanwege de overzichtelijkheid van het werkgebied en Liander kan op dit moment nog niet zeggen hoe ze met de brief zullen omgaan gezien de beweeglijke context.

Gemeenten, regio's en partners zoals Bouwend Nederland, Neprom en Aedes, alsmede de leden van de Energieraad worden parallel na akkoord van GS schriftelijk geïnformeerd over dit initiatief.

Verbreding naar andere provinciale opgaven

De brief is nu opgesteld als collectieve aanvraag voor wonen, warmte en mobiliteit. Voor deze opgaven is nu gekozen, omdat dit (1) prioritaire opgaven zijn voor provincie Zuid-Holland, (2) die vallen binnen kleinverbruik, waarvoor de spelregels tot 1 juli 2026 onduidelijk zijn en er om die reden snelheid geboden is bij het sturen van de brief (3) waarvoor op korte termijn een kwantificering voor een collectieve aanvraag kan worden gemaakt vanuit bestaande plannen. Dit betekent niet dat er geen andere beleidsterreinen zijn met provinciaal belang waarop het prioriteringskader invloed heeft. De komende tijd wordt met andere beleidsterreinen, zoals Haven & Industrie en Bedrijventerreinen, verder geïnventariseerd wat de impact van het prioriteringskader is en of er stappen gezet moeten worden. Het zou kunnen dat daar meer brieven uit volgen.

Specifiek voor Haven & Industrie geldt dat bekend is dat veel bedrijven momenteel op de wachtlijst staan, wat een groot risico is voor het vestigingsklimaat en economische ontwikkeling. Bedrijven in deze sector vallen onder grootverbruik, waarvoor het nieuwe kader per 1 januari 2026 al is ingegaan. De samenwerking wordt gezocht met de Energy & Industry Board (dit is de Energieraad voor het havengebied) om te inventariseren of en op welke manier gezamenlijke stappen gezet kunnen worden op het gebied van het prioriteringskader.

Aanvullende acties worden onderzocht

Er worden aanvullende acties onderzocht om netcongestie te verzachten. De verwachting is dat dit tot een brede menukaart zal leiden, met acties binnen verschillende portefeuilles. Met de betrokken portefeuillehouders zal worden besproken welke acties ondernomen worden. Deze komen daarna ook op tafel bij het college.

4 Participatie en rolneming

Wij zien het als onze rol om gemeenten te wijzen op de mogelijkheid om woningbouwplannen, die voldoen aan de voorwaarden, voor 1 juli 2026 bij de netbeheerders aan te melden. Daarnaast willen wij via deze collectieve aanvraag de belangen borgen van alle door het college vastgestelde woningbouwplannen, de warmteprojecten, en de mobiliteitsopgave.

Naast deze aanvraag werken wij als provincie vanuit onze opgaven Volkshuisvesting, Energie en Mobiliteit hard aan de aanpak van netcongestie en verbetering van de energie-infrastructuur. Dit doen wij grotendeels al samen met de netbeheerders. Zo wordt er ingezet op sneller bouwen en uitbreiden van de infrastructuur, beter benutten en verslimmen en tot slot integraal programmeren.

5 Communicatiestrategie

Er wordt nog een communicatiestrategie uitgewerkt met de woordvoerders vanuit Energie en Volkshuisvesting. Er wordt in ieder geval een Q&A opgesteld voor verwachte vragen vanuit gemeenten, partners en media.